

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2025 m. gegužės 6 d. Nr. 21RE3-90 (AG3-62/23-2025)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas), Danutės Kulikauskienės ir Ramintos Ramanauskienės (pranešėja), sekretoriaujant Viktorijai Sargūnienei, dalyvaujant atsakovės Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos atstovei D. G. ir trečiojo suinteresuoto asmens Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos atstovui L. Ž.,

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo „Asmuo X“ skundą dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos priimtų sprendimų.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas „Asmuo X“ (toliau – ir pareiškėjas) 2025 m. balandžio 3 d. pateikė Lietuvos administracinių ginčų komisijai (toliau – LAGK) skundą „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Šiaulių paramos administravimo skyriaus 2025-01-15 pranešimo „Dėl projekto keitimų“ Dėl LR ŽŪM 2025-03-07 pranešimo“ (toliau – ir skundas), kuriuo pareiškėjas prašo panaikinti Nacionalinę mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – atsakovė, NMA arba Agentūra) Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Šiaulių paramos administravimo skyriaus (toliau – ir Šiaulių skyrius) 2025 m. sausio 15 d. pranešimą Nr. BRK-699 „Dėl projekto keitimų“ (toliau – ir NMA sprendimas), panaikinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ir ŽŪM) 2025 m. kovo 7 d. sprendimą Nr. 3IN-141(8.1E) „Dėl „Asmuo X“ gauto skundo“ (toliau – ir ŽŪM sprendimas) ir įpareigoti NMA iš naujo įvertinti pateiktą prašymą ir jo priedus, ir priimti tinkamą sprendimą.

Skunde pareiškėjas teigia, kad NMA galėjo iš dalies tenkinti jo prašymą bent iš dalies ir pratęsti projekto įgyvendinimo, mokėjimo prašymo ir įgyvendinto projekto pabaigos ataskaitą iki 2025 m. rugsėjo 30 d., nes Administravimo taisyklių 185.11. numatyta, kad NMA gali leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, kai būtina pakeisti (pratęsti) projekto įgyvendinimo laikotarpį, nustatytą Priemonės įgyvendinimo taisyklėse, dėl išimtinių aplinkybių, nurodytų Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Sankcijų taikymo metodika), tačiau ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui. Projektas turi būti įgyvendintas ne vėliau kaip iki 2025 m. rugsėjo 30 d.

Pareiškėjas skunde pažymi, kad jis savo prašyme buvo nurodęs atitinkamas faktines aplinkybes ir kartu pateikęs tai patvirtinančius konkrečius dokumentus, kurie, pareiškėjo nuomone, atliepia Sankcijų taikymo metodikos 10.8 papunktį, numatantį, kad „10.8. tiekjų ir (arba) rangovų

bankrotas, tiekėjų ir (arba) rangovų sutartinių įsipareigojimų nevykdymas, kai pateikiami įrodymai, kad pasirenkant tiekėjus ir (arba) rangovus jie buvo patikimi kontrahentai”.

Pareiškėjo įsitikinimu, prašymas patikslinti investicijas ir leisti įsigyti tokių patį skaičių taurių elnių vietoje danielių yra savalaikis, nes už įsigijamus tauriuosius elnius jis nėra sumokėjęs, kadangi toks jo sprendimas su NMA nesuderintas, aptvaras nebaigtas įrengti ir VMVT įregistruotas jo vardu. Kartu pareiškėjas nesutinka su niekuo nepagrįsta NMA pozicija, kad investicijos keitimas yra ne savalaikis, pavėluotas yra niekuo nepagrįstas.

Pareiškėjo teigimu, reikalavimas derinti mažareikšmius projekto pakeitimus yra perteklinis, nes priemonės taisyklių nuostatos nurodo: <...> 24. Parama skiriama ir išmoka mokama, jeigu verslo plane suplanuotos išlaidos (investicijos) yra būtinos ir naudojamos verslo planui įgyvendinti ir numatyti veiksmai vykdyti, tiesiogiai susijusios su remiama veikla ir planuojamu įkurti žemės ūkio sektoriumi (jei už planuojamą įkurti žemės ūkio sektorių paramos paraiškai skiriami atrankos balai), įsigytos ne iš susijusių asmenų, nurodytų paramos paraiškos II skyriuje, ir yra ne mažesnės negu prašoma paramos suma.“. Pareiškėjas pripažįsta, kad aptveriamo ploto patikslinimo suderinimo poreikį teikdamas 2024 m. gruodžio 27 d. praleido, kartu nurodydamas, kad šį mažareikšmį trūkumą pašalins ir sutartis įregistruos VĮ RC NTR artimiausiu metu, t. y. tinkamai išpildys NMA reikalavimą, kai gyvulių ganymo bei laikymo vietas leidžiama keisti apie tai informavus Agentūrą, jei teisėtai pagrįsdais pradedami valdyti žemės sklypai ar statiniai, kurie nebuvo valdomi paramos paraiškos pateikimo metu, ir pirkimo – pardavimo, nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi nekilnojamojo turto sutartis įregistruota VĮ Registrų centre.

Taip pat skunde pareiškėjas teigia, kad iki 2024 m. gruodžio 31 d. jis negalėjo pradėti vykdyti gyvulininkystės veiklos dėl objektyvių, prašyme išdėstytų ir ne nuo jo priklaususių aplinkybių, tačiau Agentūra prašymą įvertino nesigilindama į esmę, formaliai ir priėmė realybės neatitinkantį, mažiausiai resursų reikalaujantį sprendimą – atmesti prašymą, nors akivaizdu, kad prašymo nagrinėjimo laikotarpiu buvo visos teisinės ir faktinės aplinkybės pratęsti prašomus terminus iki 2025 m. rugsėjo 30 d., kurių jam pakaktų projekto įgyvendinimą užbaigti pilnai ir tinkamai.

Skunde pareiškėjas, be kita ko, atkreipia dėmesį, kad Agentūra nepateikė jam jokio paklausimo dėl prašyme išdėstytų aplinkybių patikslinimo, nors, pareiškėjo nuomone, tam buvo akivaizdžios sąlygos, numatytos Administravimo taisyklių 43 punkte.

Be to, pareiškėjas teigia, kad NMA sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punkto nuostatų, nes neatitinka faktinio pagrindo ir yra argumentuotas teismų praktikoje pripažintu mažareikšmiu pažeidimu, kuris yra išaiškintas, apibrėžtas išsamiai ir pilnai. Akcentuoja, kad NMA nesudarė galimybės pašalinti mažareikšmį pažeidimą, o toks neveikimas pažeidžia VAĮ.

Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad jis ŽŪM 2025 m. vasario 13 d. pateikė skundą dėl NMA sprendimo panaikinimo, nurodė argumentus ir visas aplinkybes, jų susidarymo seką ir priežastis, tačiau šių aplinkybių ŽŪM nevertino, kaip aplinkybių, nepriklausiusių nuo jo.

Apibendrinamas skundo argumentus, pareiškėjas teigia, kad Lietuvos teismai remiasi principu, jog procesinių normų pažeidimai neturi būti vertinami griežtai, jei jie nėra esminiai ir neužkerta kelio tinkamam teisingumo vykdymui. Pavyzdžiui: Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad teisės normų pažeidimas gali būti laikomas mažareikšmiu, kai: jis yra formalus; nėra įrodyta, kad dėl jo proceso šalis patyrė neigiamas pasekmes – pavyzdžiui: 1. Nedidelis termino praleidimas – jeigu byla nėra vilkinama, o įrodymų nepateikimas laiku nepažeidžia kitos šalies teisių; 2. Dokumentų formos klaida – netiksliai įvardytas dokumento turinys ar pavadinimas, kai dokumento esmė aiški; 3. Techninės klaidos – praleisti parašai, smulkūs įforminimo trūkumai. Kartu pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktiką, šiuolaikinė teisės samprata remiasi aiškiu teisės ir įstatymo skyrimu pripažįstant teisę fundamentalesniu dalyku negu įstatymą. Jeigu teisė tapatinama su įstatymu, tai teisės praktikos požiūriu pirmenybė būtų teikiama ne teisingumui, o teisėtumui. Formalus įstatymų taikymas nulemtų teisėtą sprendimą, kuris ne visada gali būti teisingas. Turi būti pripažįstamas ne bet koks teisėtumas, o tik teisingumo teisėtumas. Tokiu atveju, kai pagal faktines bylos aplinkybes, visuotinai pripažintus teisės principus, akivaizdu, jog sprendimas konkretaus socialinio konflikto atžvilgiu bus formalus,

bet neteisingas, būtina pirmumą teikti bendrajai teisės sampratai (LVAT 2007 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A17-773/2007, 2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-46/2011). Todėl Agentūra, savo veikloje turi vadovautis VAI 3 straipsnyje įtvirtintais principais – naujovių ir atvirumo permainingoms, bei proporcingumo, ir priimant individualų administracinį aktą, turi užtikrinti ir šio teisės akto atitiktį bendriesiems teisės principams.

Atsakovė Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos atsiliepiu su pareiškėjo skundu nesutinka ir prašo atmesti jį, kaip nepagrįstą.

Atsiliepime pirmiausia nurodoma, kad pareiškėjas 2022 m. liepos 29 d. NMA pateikė paraišką pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – ir Paraiška). 2022 m. spalio 21 d. sprendimu „Dėl paramos skyrimo“ (reg. Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – 2022 m. spalio 21 d. sprendimas dėl paramos skyrimo) pareiškėjas buvo patvirtintas paramos gavėju, projektui „AsmuoX“ ūkio įkūrimas“ skirta 40 000,00 Eur dydžio paramos suma investicijoms – 25 vnt. danieliams (24 vnt. patelių ir 1 patinas), krovininiam automobiliui, tvorai, konsultavimo paslaugoms. Kartu 2022 m. spalio 21 d. sprendimu dėl paramos skyrimo pareiškėjui priminta apie įsipareigojimus įskaitant ir įsipareigojimą iki 2024 m. gruodžio 31 d. tinkamai įgyvendinti verslo planą per jame numatytą laikotarpį, kurio pabaiga sutampa su finansinių metų pabaiga ir yra ne vėlesnė kaip 2024 m. gruodžio 31 d. Pažymima, kad 2025 m. gruodžio 27 d. pareiškėjas pateikė NMA prašymą reg. Nr. GDS-2952 ir 2024 m. gruodžio 30 d. Nr. GDS-2955 (pakartotinis prašymas) dėl įgyvendinimo termino pratęsimo iki 2025 m. gruodžio 31 d., mokėjimo prašymo ir galutinės ataskaitos pateikimo iki 2026 m. vasario 28 d. bei investicijos keitimo (toliau abu kartu – ir Prašymai). Tačiau skundžiamu NMA sprendimu pareiškėjo Prašymai buvo atmesti.

Atsakovė atsiliepime pažymi, kad Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 metų, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 3D-309 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų nuo 2019 metų, patvirtinimo“ (toliau – ir Įgyvendinimo taisyklės) 4.5 papunktyje yra aiškiai nustatytas terminą iki kada turi būti įgyvendintas projektas, kuris pareiškėjui taip pat buvo žinomas.

Atsiliepime atkreipiamas dėmesys į priežastį, kodėl, pareiškėjo įsitikinimu, turėtų būti pratęsiamas projekto įgyvendinimo ir taip pat kartu kiti terminai. Pasak atsakovės, pareiškėjas nurodė, jog: „susidūrė su nenumatytais laikinomis kliūtimis: bendrasavininkas pakeitė savo sprendimą ir nesutiko leisti įrengti aptvarus bendros nuosavybės teisėmis priklausančiuose sklypuose. Su bendrasavininku pavyko susiderėti ir pasirašyti jam priklausančių sklypų dalių nuomos sutartį. Tokiu būdu neliko trukdžių tęsti projekto įgyvendinimą, tačiau iki 2024-12-31 d. tapo nerealu įgyvendinti investicijas.“. Šiame kontekste NMA pažymi, kad pagal Sankcijų taikymo metodikos 10 punktą bendrasavininko sutikimo negavimas konkrečiu atveju nelaikytina išimtinė aplinkybė, numatyta Sankcijų taikymo metodikos 10.8 papunktyje, dėl kurios turėtų būti tenkinamas pareiškėjo prašymas dėl keitimo. Atkreipia dėmesį, kad pareiškėjo Paraiškoje buvo numatyta paramos lėšomis kompensuojama tvora aptverti tik vieną sklypą, kurio unikalus Nr. (duomenys neskelbtini). Šis sklypas nuosavybės teise priklausė pareiškėjui ir giminaičiams (broliui (duomenys neskelbtini), ir pareiškėjo tėčio pusbroliui (duomenys neskelbtini)). Taip pat vertinant Paraišką gautame atsakyme į paklausimą (reg. 2022 m. rugsėjo 20 d. Nr. GDS-2942) buvo pateiktos panaudos sutartys (2022 m. rugsėjo 16 d. Nr.1 ir 2022 m. rugsėjo 16 d. be Nr.) (toliau – ir Panaudos sutartys) dėl šio sklypo. Sutartyse buvo numatyta, jog panaudos teise perimamoje sklypo dalyje galima bet kokia statyba: leidžiama statyti tvorą, aptvarus, stogines ir kt. infrastruktūrą, reikalingą žemės ūkio veiklai vykdyti (Sutarčių 3 punktas). Sutartys sudarytos iki 2030 m. gruodžio 31 d., registruotos VĮ Registrų centre. Kartu pažymima, kad įrašai apie sudarytas panaudos sutartis vis dar yra matyti VĮ Registrų centre, t. y. įrašai apie jas nėra panaikinti. Dėl to NMA daro išvadą, kad Paraiškos pateikimo metu buvo numatyta aptverti žemės sklypą, kurį Paraiškos pateikimo metu pareiškėjas valdė teisėtais pagrindais (panaudos teise) ir dėl šiame sklype statybų sutikimai buvo duoti pasirašant sutartis. Taip pat atkreipia

dėmesį, kad 2024 m. sausio 10 d. Rangos sutartyje, pateiktoje su 2024 m. gruodžio 27 d. prašymu dėl keitimo, įtraukti dar trys planuojami aptverti sklypai, kurie nebuvo numatyti Paraiškoje, tačiau dėl visų šių pakeitimų NMA nebuvo informuota, o likusių sklypų sutartys neįregistruotos VI Registrų centre.

Be to, atsiliepime atsakovė atkreipia dėmesį, kad 2024 m. gruodžio 27 d. prašymą dėl keitimo pareiškėjas pateikė likus 4 dienoms iki projekto įgyvendinimo pabaigos, t. y. 2024 m. gruodžio 31 d. Teigia, kad pareiškėjas neinformavo apie sunkumus vykdant projektą iki 2024 m. gruodžio 27 d. prašymo dėl keitimo pateikimo, jokios informacijos NMA neteikė. Pažymi, kad pareiškėjas verslo plane pirmąją motininę bandą buvo suplanavęs 2023 metais (25 vnt. danielių), todėl aptvaras turėjo būti įrengiamas jau 2023 metais, o 2024 metais buvo suplanuota parduoti 17 vnt. galvijų.

NMA nuomone, pareiškėjas turėjo ir galėjo imtis veiksmų anksčiau, kai buvo priimtas sprendimas dėl paramos skyrimo ir išmokėta parama, dar 2022 m. spalio mėn. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.5 straipsnyje nurodomas protingumo principas yra bendrasis teisės principas. Visų pirma, protingumo principas reikalauja, kad asmuo elgtųsi apdairiai, atidžiai, rūpestingai, teisingai ir sąžiningai. Asmens veiksmai konkrečioje situacijoje vertinami pagal apdairaus, rūpestingo, atidaus asmens elgesio adekvačioje situacijoje standartą. Tokia nuostata įpareigoja ne tik kitus asmenis veikti pagal įstatymus ar sutartis, bet ir patį suinteresuotą asmenį įpareigoja veikti racionaliai, operatyviai, siekiant išvengti kliūčių, užkertančių kelią pasiekti tikslą (Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2010 m. balandžio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-63-990-10). Taigi, pareiškėjai pateikdami paraiškas turi įvertinti savo galimybes pasiekti projekto tikslus ir jį įgyvendinti. Priešingu atveju, susidarytų situacija, kad pareiškėjams net nebūtų privaloma laikytis Administravimo ir Įgyvendinimo taisyklių nuostatų, nes pareiškėjai įgyvendintų projektus taip, kaip jiems atrodytų tinkama. Šiuo atveju, atsakovės vertinimu, pareiškėjas nepagrindė, jog negalėjo projekto įgyvendinti dėl nuo savo valios nepriklausančių aplinkybių, jei savalaikiai būtų ėmęsis veiksmų laikytina.

Dėl kitų skundo argumentų atsakovė pažymi, kad pareiškėjas Verslo plane nusimatė vieną iš veiklų gyvulininkystę, jog augins danielius. Šiuo atveju, pareiškėjas prie 2024 m. gruodžio 27 d. prašymo pateikė 2023 m. rugsėjo mėn. sudarytą galvijų pirkimo – pardavimo sutartį, kuria numatyta įsigyti elnius, nors Paraiškoje pareiškėjas nusimatė auginti danielius. NMA akcentuoja, kad teisės aktai nesuteikia pareiškėjams teisės savarankiškai spręsti dėl veiklos pobūdžio, tikslų ar įgyvendinimo sąlygų pakeitimo. Tai gali būti keičiama tik esant NMA sutikimui. Tačiau šiuo atveju pareiškėjas jau sudaręs sutartį, likus kelioms dienoms iki projekto įgyvendinimo termino pabaigos, kreipėsi į NMA dėl keitimo patvirtinimo.

Atsiliepime taip pat primenama, kad pareiškėjas, pasirašydama Paraišką, prisiėmė tam tikrus įsipareigojimus, tarp jų – „pradėti įgyvendinti verslo planą per 9 mėn. nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos. Paramos gavėjas, pradėjęs įgyvendinti verslo planą, raštu (pateikdamas laisvos formos pranešimą) apie tai informuoja Agentūrą“ (Taisyklių 17.7 papunktis), tačiau minėto pranešimo apie projekto įgyvendinimo pradžią NMA iš pareiškėjo negavo. Be to, Paraiškoje pareiškėjas nurodė, kad kurs mišrų žemės ūkį (gyvulininkystę, daržininkystę ir augalininkystę), Verslo plane nusimatė pajamas iš augalininkystės gauti dar 2023 m. (verslo plane numatyta deklaruoti 4,7845 ha plotą miežių, iš kurių planuota gauti 2220 Eur pajamų), tačiau pasėliai nebuvo deklaruoti. Taip pat pareiškėjas įsipareigojo „ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo sprendimo skirti paramą priėmimo pateikti paraišką tiesioginėms išmokoms gauti;“, tačiau nagrinėjant pareiškėjo 2024 m. gruodžio 27 d. Prašyme nurodytas aplinkybes, nustatyta, kad nebuvo pateikta nė viena paraiška tiesioginėms išmokoms gauti. Dėl nurodytų aplinkybių atsakovė daro išvadą, kad nėra pagrindo spręsti, jog pareiškėjas vykdo įsipareigojimus.

Apibendrinant atsiliepime nurodytus argumentus pabrėžiama, kad pareiškėjai, siekiantys gauti paramą, turi elgtis apdairiai ir paisyti nustatytų reikalavimų. NMA visiems pareiškėjams vienodai taiko taisyklių nuostatas, taip užtikrinant lygiateisiškumo principo laikymąsi. Lygiateisiškumo principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės

padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių. Šiuo atveju leidimas keisti įgyvendinimo terminą, suponuoja, kad vienam konkrečiam projektui yra sudaromos išskirtinės sąlygos, kas šiuo atveju būtų akivaizdus lygiateisiškumo pažeidimas.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija atsiliepiu su pareiškėjo skundu nesutinka ir prašo atmesti jį, kaip nepagrįstą.

Pirmiausia ŽŪM atkreipia dėmesį, kad Įgyvendinimo taisyklių 4.5 papunktyje nustatyta, kad verslo plano įgyvendinimo laikotarpis – verslo planui įgyvendinti skirtas laikotarpis nuo sprendimo skirti paramą priėmimo iki verslo plane nurodytų rodiklių pasiekimo, kurio pabaiga sutampa su finansinių metų pabaiga ir yra ne vėlesnė kaip 2024 m. gruodžio 31 d. Pažymi, kad Administravimo taisyklių 185.11 papunktyje yra nustatyta, jog NMA gali leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, kai būtina pakeisti (pratęsti) projekto įgyvendinimo laikotarpį, nustatytą priemonės įgyvendinimo taisyklėse, dėl išimtinių aplinkybių, nurodytų Sankcijų taikymo metodikoje. Sankcijų taikymo metodikos 10 punkte nurodytas sąrašas aplinkybių, kurios laikytinos išimtinėmis aplinkybėmis, su sąlyga, jei pareiškėjas, paramos gavėjas įrodo, jog dėl jų buvimo negalėjo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Atsiliepime nurodoma, kad Prašyme nenumatytomis laikinomis kliūtimis pareiškėjas įvardijo 2024 m. rugsėjo 20 d. žemės sklypo bendraturčio atsisakymą aptverti žemės sklypus. NMA duomenimis, Paraiškoje buvo numatyta paramos lėšomis kompensuojama tvora aptverti tik vieną sklypą, kurio unikalus Nr. (duomenys neskelbtini). Šis sklypas nuosavybės teise priklauso Pareiškėjui ir giminaičiams. Su giminaičiais sudarytos panaudos sutartys (2022 m. rugsėjo 16 d. Nr. 1 ir 2022 m. rugsėjo 16 d.) dėl šio sklypo valdymo, jose numatyta statybų galimybė. Sutartys sudarytos iki 2030 m. gruodžio 31 d. ir registruotos VĮ Registrų centre. Pažymima, kad CK 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Sutartis įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje numatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė arba įstatymai. Informacijos apie minėtos panaudos sutarties nutraukimą nėra.

Atsiliepime taip pat akcentuojama, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2004 m. lapkričio 22 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-621/2004 nurodyta, jog CK 6.212 straipsnio prasme nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėmis galima pripažinti tik tokias aplinkybes, kurios atitinka šiuos 4 reikalavimus: 1. šios aplinkybės atsiranda jau po sutarties sudarymo, o sutarties sudarymo metu jų nebuvo ir kurių atsiradimo šalis negalėjo protingai numatyti; 2. atsiradusios aplinkybės daro sutarties įvykdymą objektyviai negalimą; 3. tos aplinkybės atsirado be šalies kaltės ir valios (tų aplinkybių negalėjo kontroliuoti ar negalėjo joms užkirsti kelio); 4. šalis nebuvo prisiėmusi tų aplinkybių atsiradimo rizikos. Be to, LAT 2003 m. spalio 8 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-931/2003 konstatavo, kad nesant šių kriterijų visumos faktinės aplinkybės negali būti pripažintos nenugalima jėga.

ŽŪM vertinimu, NMA įvertino pareiškėjo pateiktų paaiškinimų visumą ir pagrįstai konstatavo, jog pareiškėjas minėtais paaiškinimais nepagrindė nenugalimos jėgos (*force majeure*) ir (ar) išimtinių aplinkybių, dėl kurių būtų galima pratęsti terminą įgyvendinimo laikotarpiui. Dėl tų pačių priežasčių pareiškėjo išvestinis reikalavimas dėl investicijų keitimo taip pat, ŽŪM nuomone, NMA pagrįstai buvo atmestas.

Kartu šiame kontekste pažymima, kad pareiškėjas prieš teikdamas Paraišką turėjo visas galimybes susipažinti su taisyklėse nurodytais reikalavimais, tvarka ir terminais. Akcentuojama, kad pagal Įgyvendinimo taisyklių 17.7 papunktį pareiškėjas prisiėmė įsipareigojimus pradėti įgyvendinti verslo planą per 9 mėn. nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos. Sprendimas skirti paramą priimtas 2022 m. spalio 21 d. Pareiškėjo prašymas pratęsti terminą NMA gautas 2024 m. gruodžio 27 d., t. y. likus 4 dienoms iki verslo planui įgyvendinti skirto laikotarpio pabaigos (2024 m. gruodžio 31 d.). ŽŪM nuomone, pareiškėjas turėjo elgtis atsakingai ir rūpestingai bei tinkamai vykdyti prisiimtus įsipareigojimus. CK 1.5 straipsnyje nurodomas protingumo principas yra bendrasis teisės principas. Visų pirma, protingumo principas reikalauja, kad asmuo elgtųsi apdairiai, atidžiai, rūpestingai, teisingai ir sąžiningai. Asmens veiksmai konkrečioje situacijoje vertinami pagal

apdairaus, rūpestingo, atidaus asmens elgesio adekvačioje situacijoje standartą. Tokia nuostata įpareigoja ne tik kitus asmenis veikti pagal įstatymus ar sutartis, bet ir patį suinteresuotą asmenį įpareigoja veikti racionaliai, operatyviai, siekiant išvengti kliūčių, užkertančių kelią pasiekti tikslą.

Pareiškėjo skundo argumentai, kad NMA nagrinėdama Pareiškėjo Prašymą turėjo siųsti paklausimą, ŽŪM nuomone, taip pat yra nepagrįsti, nes Administravimo taisyklių 43 punkte yra nustatyta paraiškų (o ne prašymų) vertinimo tvarka.

ŽŪM nesutinka su pareiškėjo teiginiais, kad padarytas pažeidimas yra mažareikšmis – nedidelis termino praleidimas ar dokumento formos klaida. Kartu atkreipia dėmesį, kad padarytas ne procesinis pažeidimas, bet pareiškėjas laiku tinkamai neįgyvendino projekto. Be to, pažymima, kad NMA, administruodama paramą, turi laikytis bendrųjų teisės principų, tarp jų ir lygiateisiškumo principo, t. y. negali atskiriems pareiškėjams taikyti išimčių ir visiems pareiškėjams teisės aktus turi taikyti vienodai.

Apibendrindama, ŽŪM atsiliepiame teigia, kad pareiškėjas skunde nepateikė jokių argumentų, kurie patvirtintų NMA ir atitinkamai ŽŪM sprendimų prieštaravimą bendriesiems teisės principams.

Skundas atmestinas.

Ginčas šioje administracinėje byloje kilo dėl NMA sprendimo, kuriuo atmestas pareiškėjo Prašymas pratęsti projekto „Asmuo X“ ūkio įkūrimas“ įgyvendinimo, mokėjimo prašymo ir įgyvendinto projekto galutinės ataskaitos pateikimo terminą, ir, ginčą išnagrinėjus ikiteismine tvarka, – dėl ŽŪM sprendimo, kuriuo pareiškėjo skundas dėl NMA sprendimo buvo atmestas, teisėtumo.

Iš skundo, atsiliepiamų ir kartu pateiktų dokumentų nustatyta, kad pareiškėjas 2022 m. liepos 29 d. NMA pateikė paraišką pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ Nr. (duomenys neskelbtini) (minėta, Paraiška). Paraiškoje pareiškėjas nurodė, kad įgyvendinant projektą jis versis mišriuotu ūkiu, o būtent: „<...> Ūkis kuriamas siekiant sukurti mišrų ūkį, kuriame viena iš veiklų – gyvulininkystės sektoriuje: auginti danielius, javus, šieną, grybus pardavimui. Dalis augalininkystės produkcijos panaudojama danielių pašarui. Siekiant sklandaus ūkio įsikūrimo etapo teikiama parama ~1,5 km ilgio tvoros komplektui, motininei danielių bandai ir krovininio automobilio įsigijimui finansuoti. Verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu į valdą bus įtraukti papildomi žemės plotai, kurie šiuo metu nuomojami. Žemės ūkio valda bus padidinta iki 9,5842 ploto, motininės bandos danielių skaičius bus padidintas iki 33 vnt. Danieliai bus laikomi stacionariame aptvare (~4,2 ha plote). Dalis prieauglio bus naudojama bandos atnaujinimui ir plėtrai, dalis – savo reikmėms, o kita dalis – parduodami kitiems ūkiams maždaug 8 mėnesių amžiaus. Patinas bus keičiamas kas metai, siekiant išvengti kraujomaišos padarinių. Ūkyje bus auginami pievagrybiai. Ūkyje samdomų darbuotojų nebus. <...>“

NMA 2022 m. spalio 21 d. sprendimu dėl paramos skyrimo pareiškėjas patvirtintas paramos gavėju, projektui „Asmuo X“ ūkio įkūrimas“ skirta 40 000,00 Eur dydžio paramos suma. Iš jos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšos sudaro iki 34 000,00 Eur, t. y. 85 proc. paramos sumos, Lietuvos valstybės biudžeto lėšos sudaro iki 6000,00 Eur, t. y. 15 proc. paramos sumos. Parama skirta investicijoms: 25 vnt. danieliams (24 vnt. patelių ir 1 patinas), krovininiam automobiliui, tvorai, konsultavimo paslaugoms. Minėtu 2022 m. spalio 21 d. sprendimu dėl paramos skyrimo pareiškėjui taip pat buvo priminta apie įsipareigojimus, įskaitant ir įsipareigojimą iki 2024 m. gruodžio 31 d. tinkamai įgyvendinti verslo planą per jame numatytą laikotarpį, kurio pabaiga sutampa su finansinių metų pabaiga ir yra ne vėlesnė kaip 2024 m. gruodžio 31 d.

2022 m. spalio 27 d. pareiškėjui išmokėta 32 000,00 Eur paramos suma.

2025 m. gruodžio 27 d. pareiškėjas pateikė NMA prašymą, reg. Nr. GDŠ-2952, bei 2024 m. gruodžio 30 d. pakartotinį prašymą, reg. Nr. GDŠ-2955, dėl projekto įgyvendinimo termino pratęsimo iki 2025 m. gruodžio 31 d., mokėjimo prašymo ir galutinės ataskaitos pateikimo iki 2026 m. vasario 28 d. bei investicijos keitimo (minėta, toliau abu kartu – Prašymai).

Šioje byloje skundžiamu 2025 m. sausio 15 d. raštu Nr. BRK-699 „Dėl projekto keitimų“ (minėta, NMA sprendimas) NMA atmetė pareiškėjo Prašymą. NMA sprendimu informavo pareiškėją, kad projekto įgyvendinimo terminas negali būti pratęstas iki 2025 m. gruodžio 31 d., nes prieštarauja Įgyvendinimo taisyklių 4.5 papunkčio reikalavimams. Taip pat nurodė, kad,

vadovaujantis Administravimo taisyklių 185.11 papunkčiu, pareiškėjo Prašymas galėtų būti tenkinamas tik esant išimtinėms aplinkybėms. Dėl investicijų keitimo nurodė, kad, vadovaujantis VĮ Žemės ūkio duomenų centro duomenimis, nustatyta, jog pareiškėjo ūkyje nėra registruotų ūkinių galvijų, kurie jau turėjo būti įsigyti ir registruoti iki 2024 m. gruodžio 31 d., nėra vykdoma viena iš projekte numatytų veiklų (gyvulininkystės veikla), todėl Prašymas nebus tenkinamas.

Pareiškėjas, nesutikdamas su NMA sprendimu, 2025 m. vasario 13 d. pateikė skundą ŽŪM, kuriuo prašė panaikinti NMA sprendimą ir įpareigoti NMA atlikti pakartotinę pateikto Prašymo ir jo priedų vertinimą ir surasti tinkamą abiem šalims sprendimą.

ŽŪM, išnagrinėjusi pareiškėjo skundą, 2025 m. kovo 7 d. raštu Nr. 3IN-141 (8.1 E) „Dėl „Asmuo X“ skundo“ (minėta, ŽŪM sprendimas) pateikė atsakymą į skundą. ŽŪM sprendime, be kita ko, nurodė, jog NMA įvertino pareiškėjo pateiktą paaiškinimų visumą ir pagrįstai konstatavo, jog pareiškėjas minėtais paaiškinimais nepagrindė aplinkybių, dėl kurių galima pratęsti terminą įgyvendinimo laikotarpiui. Taip pat nurodė, jog pareiškėjo išvestinis reikalavimas dėl investicijų keitimo taip pat pagrįstai buvo atmestas.

Šiuo atveju Komisija spręs, ar NMA pagal nustatytą kompetenciją įgyvendino teisės aktų reikalavimus ir (ar) buvo teisinis ir faktinis pagrindas NMA ir atitinkamai ŽŪM spręsti kitaip dėl pareiškėjo Prašymo.

Šioje byloje nagrinėjamo ginčo vertinimui aktualios Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 metų, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 3D-309 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų nuo 2019 metų, patvirtinimo“ (minėta, Įgyvendinimo taisyklės), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (minėta, Administravimo taisyklės), Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“ (minėta, Sankcijų taikymo metodika), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (aktuali redakcija nuo 2024 m. sausio 1 d.) nuostatos.

Įgyvendinimo taisyklių 4.5 papunktyje numatyta, jog „Verslo plano įgyvendinimo laikotarpis – verslo planui įgyvendinti skirtas laikotarpis nuo sprendimo skirti paramą priėmimo iki verslo plane nurodytų rodiklių pasiekimo, kurio pabaiga sutampa su finansinių metų pabaiga ir yra ne vėlesnė kaip 2024 m. gruodžio 31 d.“. Vadovaujantis Įgyvendinimo taisyklių 4.2 papunkčiu, „Paramos teikimo laikotarpis – laikotarpis nuo sprendimo skirti paramą priėmimo iki galutinio lėšų išmokėjimo dienos, kuri negali būti vėlesnė kaip 2025 m. gruodžio 31 d.“. Akcentuotina, jog pareiškėjui buvo žinomas jo pateikto ir NMA patvirtinto verslo plano įgyvendinimo terminas. Be to, kaip šiame sprendime jau minėta, 2022 m. spalio 21 d. sprendimu dėl paramos skyrimo pareiškėjui NMA priminė apie įsipareigojimus, įskaitant ir įsipareigojimą iki 2024 m. gruodžio 31 d. tinkamai įgyvendinti verslo planą per jame numatytą laikotarpį, kurio pabaiga sutampa su finansinių metų pabaiga ir yra ne vėlesnė kaip 2024 m. gruodžio 31 d., taip pat įsipareigojimą laiku pateikti mokėjimo prašymą ir reikiamus jo priedus. Minėtu sprendimu pareiškėjui taip pat priminta, kad mokėjimo prašymas turi būti pateiktas ne vėliau kaip vasario mėnesį (t. y. iki 2025 m. vasario 28 d.), pasibaigus finansiniams metams, kai verslo planas buvo įgyvendintas tinkamai (Įgyvendinimo taisyklių 40 p., 17.2. p.).

Įgyvendinimo taisyklių 17 nustatyta, kad pareiškėjas prisiima šiuos įsipareigojimus: 17.1. įvykus įvykiui, kurio metu buvo sugadintas ar sunaikintas paramos lėšomis įsigytas ar sukurtas turtas, įsipareigoja atstatyti turtą ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne mažesnių techninių parametrų; 17.2 nekeisti verslo plano įgyvendinimo vietos, nesuderinus su Agentūra, nekeisti veiklos pobūdžio, tikslų ar įgyvendinimo sąlygų (numatyta žemės ūkio veikla turi būti vykdoma iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos), neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui už paramos lėšas

įgyto turto, išskyrus biologinį turtą, nuo sprendimo skirti paramą priėmimo iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos. Gyvulių ganymo bei laikymo vietas leidžiama keisti apie tai informavus Agentūrą, jei teisėtais pagrindais pradedami valdyti žemės sklypai ar statiniai, kurie nebuvo valdomi paramos paraiškos pateikimo metu, ir pirkimo–pardavimo, nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi nekilnojamoju turtu sutartis įregistruota VĮ Registrų centre; 17.3. iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos tvarkyti buhalterinę apskaitą Taisyklių 16.7 papunktyje nustatyta tvarka; 17.4. viešinti paramą, vadovaudamasis Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinimo taisyklės); 17.5. jei pareiškėjas turi paramos paraiškos pateikimo metu nuosavybės teise valdomų ŽŪN, įtrauktų į žemės ūkio valdą, ir tai numatė atrankos kriterijuose, išlaikyti jas visą verslo plano įgyvendinimo laikotarpį iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos; 17.6. jeigu paramos paraiškos pateikimo dieną neturi reikiamų profesinių įgūdžių ir kompetencijos, iki verslo plano įgyvendinimo pabaigos turi įgyti bent vieną iš nurodytų įgūdžių ir kompetencijos, kurie pagrindžiami verslo plane: 17.6.1. profesinį žemės ūkio srities išsilavinimą arba žemės ūkio srities profesinę kvalifikaciją; 17.6.2. aukštąjį žemės ūkio ir (arba) veterinarijos srities išsilavinimą; 17.6.3. išklausyti Jaunųjų ūkininkų kompetencijos ugdymo programą. Informaciją apie šios programos modulį išklausymą Agentūrai teikia VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra (toliau – Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra), pateikdama asmenų, išklausiusių programą, sąrašą, kuris taip pat viešai skelbiamas Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros interneto svetainėje, arba pareiškėjas / paramos gavėjas pateikia Agentūrai rašytinės formos mokymų baigimo pažymėjimus, kuriuos išduoda Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra asmens prašymu; 17.7. pradėti įgyvendinti verslo planą per 9 mėn. nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos. Paramos gavėjas, pradėjęs įgyvendinti verslo planą, raštu (pateikdamas laisvos formos pranešimą) apie tai informuoja Agentūrą; 17.8. ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo sprendimo skirti paramą priėmimo pateikti paraišką tiesioginėms išmokoms gauti; 17.9. pasiekti ir iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti paramos paraiškoje numatytus projekto priežiūros rodiklius; 17.10. užbaigus statybos ir (arba) rekonstrukcijos darbus, statybos ir (arba) rekonstrukcijos užbaigimo dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka ne vėliau kaip iki mokėjimo prašymo pateikimo dienos turi būti pateikti informacinėje sistemoje „Infostatyba“; 17.11. verslo plano įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu nekurti galimai neteisėtų sąlygų paramai gauti, kaip nurodyta Galimai neteisėtų sąlygų metodikoje; 17.12. verslo planą įgyvendinti tinkamai, kaip nurodyta Taisyklių 22 punkte, per verslo plane numatytą laikotarpį, kurio pabaiga sutampa su finansinių metų pabaiga ir yra ne vėlesnė kaip 2024 m. gruodžio 31 d.; 17.13. užtikrinti, kad produkcijos standartine verte išreikštas VED nuo verslo plano įgyvendinimo pabaigos iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos bus ne mažesnis kaip 8 000 Eur, o jeigu kreipiamasi paramos pieninei galvijininkystei – registruotas pieninių veislių melžiamų karvių vidutinis metinis skaičius (kaip nurodyta Žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos apraše) bus ne mažesnis kaip 10; 17.14. nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti, kad su projektu susijusių buhalterinių operacijų įrašai būtų atskiriami nuo kitų, įprastinių paramos gavėjo operacijų; 17.15. sudaryti sąlygas institucijų, atliekančių paramos paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą, Programos įgyvendinimo priežiūrą, atstovams ar jų įgaliotiems asmenims patikrinti paramos paraiškoje ir prie jos pridedamuose dokumentuose pateiktus duomenis ir atlikti patikrą projekto įgyvendinimo vietoje, gauti papildomos informacijos apie projektą nuo paramos paraiškos pateikimo dienos, taip pat audituoti, kontroliuoti, tikrinti, kaip yra laikomasi tinkamumo gauti paramą sąlygų ir reikalavimų, kaip yra vykdomas projektas ir ekonominė veikla, kuriai buvo skirta parama, po sprendimo skirti paramą priėmimo dienos iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos; 17.16. teikti Agentūrai visą informaciją ir duomenis, reikalingus statistikos tikslams, Programos įgyvendinimo stebėsenai, viešinimui bei reikalingiems vertinimams atlikti; 17.17. įsigyti (visiškai apmokėti, pristatyti į ūkį, įregistruoti viešuosiuose registruose (jei registracija privaloma)) bei naudoti verslo plane numatytai veiklai vykdyti visas verslo plane numatytas investicijas ir saugoti patirtų išlaidų ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentus (paramos gavėjas neteikia patirtų išlaidų ir jų

apmokėjimo įrodymo dokumentų, jeigu to nepaprašo Agentūra). Investicijas įsigyti ne iš susijusių asmenų, nurodytų paramos paraiškos II skyriuje; 17.18. verslo plano įgyvendinimo metu ir verslo plano kontrolės laikotarpiu užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos paramos paraiškai suteikiami balai, išskyrus Taisyklių 30.6 papunktyje nurodytą atrankos kriterijų; 17.19. užtikrinti ŽŪN ploto, turimo paramos paraiškos pateikimo dieną bei planuojamo turėti, valdymą verslo plano įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu, kaip nurodyta Taisyklių 16.12 papunktyje; 17.20. laiku pateikti mokėjimo prašymą ir reikiamus jo priedus.

Administravimo taisyklių 181 punkte nustatyta, kad projektų ir paramos sutarties keitimai be NMA sutikimo nėra leidžiami. Vadovaujantis administravimo taisyklių 182 punktu, paramos gavėjas, norėdamas pakeisti projektą ir (arba) paramos sutartį, turi pateikti NMA prašymą leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį. Paramos gavėjo prašyme turi būti išdėstomi siūlomi pakeitimai, nurodomos pakeitimų priežastys ir pateikiamas planuojamų keitimų būtinumo pagrindimas, užtikrinama, kad keitimas neturės įtakos pradiniam projekto tikslams, atitiktis tinkamumo gauti paramą sąlygoms ir reikalavimams, atrankos kriterijams (kai tokie taikomi), nepanaikins priimtų įsipareigojimų, nemažins priežiūros rodiklių, nurodytų paramos paraiškoje ir verslo plane (kai toks yra). Jeigu paramos gavėjas prašo leisti keisti projekto tinkamas finansuoti išlaidas, prie prašymo turi būti pateikiami trys lygiaverčiai (komerciniuose pasiūlymuose nurodyti investicijos techniniai parametrai negali skirtis daugiau kaip 10 proc. nuo mažiausią kainą pasiūliusio tiekėjo komerciniame pasiūlyme nurodytų techninių parametru) komerciniai pasiūlymai (jei atliktos pirkimų procedūros, turi būti pateikiami pirkimų dokumentai) kiekvienos keičiamos tinkamos finansuoti išlaidos kainai pagrįsti.

Vadovaujantis Administravimo taisyklių 183 punktu, NMA, įvertinusi paramos gavėjo prašymą leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, gali tokį prašymą: 183.1. atmesti; 183.2. patenkinti; 183.3. patenkinti iš dalies. Pagal Administravimo taisyklių 184 punktą, priėmusi sprendimą dėl paramos gavėjo prašymo keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, NMA: 184.1. apie tai raštu, telefonu arba elektroniniu paštu (kai paramos sutartis nesudaroma – informaciniu pranešimu) nedelsdama informuoja paramos gavėją; 184.2. tuo atveju, jei paramos sutartis nėra keičiama, per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo 39 punkte nurodytu būdu informuoja paramos gavėją; 184.3. tuo atveju, jei keičiama paramos sutartis, per 10 darbo dienų parengia, suderina su paramos gavėju ir išsiunčia paramos gavėjui arba kviečia paramos gavėją atvykti į Mokėjimo agentūrą pasirašyti suderinto paramos sutarties pakeitimo bei nurodo pasiūlymo pasirašyti paramos sutarties pakeitimą galiojimo terminą, kuris bendruoju atveju negali būti ilgesnis nei 10 darbo dienų; 184.4. tuo atveju, jei keičiama paramos sutartis, tačiau paramos sutarties keitimas yra susijęs su mokėjimo prašymo termino atidėjimu, paramos lėšų perskirstymu tarp paramos dalių, kitais nesudėtingų keitimų atvejais, kuomet pakeitimas yra aiškus, yra visiškai pritarta paramos gavėjo prašymui, NMA paramos sutarties keitimą išdėsto raštu, raštą paramos gavėjui išsiunčia 39 punkte nurodytu būdu. Toks raštas tampa neatsiejama paramos sutarties dalimi.

Administravimo taisyklių 185.1¹ papunktyje numatyta, kad NMA gali leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, kai būtina pakeisti (pratęsti) projekto įgyvendinimo laikotarpį, nustatytą Priemonės įgyvendinimo taisyklėse, dėl išimtinių aplinkybių, nurodytų Sankcijų taikymo metodikoje, tačiau ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui. Projektas turi būti įgyvendintas ne vėliau kaip iki 2025 m. rugsėjo 30 d.

Administravimo taisyklių 185.3 papunktyje nustatyta, kad NMA gali leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, kai keičiamos tinkamos finansuoti išlaidos, nedidinant patvirtintoje paramos paraiškoje numatytos skirti paramos sumos pagal atitinkamą tinkamų finansuoti išlaidų kategoriją, arba kai išlaidos keičiamos pagal priemonę, kai mokama išmoka verslo planui įgyvendinti (tinkamos finansuoti išlaidos yra tos, kurios būtinos verslo planui įgyvendinti). Tinkamų finansuoti išlaidų keitimas gali būti leidžiamas po paramos sutarties sudarymo arba po sprendimo skirti paramą priėmimo, jeigu paramos sutartys nesudaromos, kai: <...> 185.3.3. viena tinkama finansuoti išlaida keičiama į kitą tos pačios kategorijos tinkamą finansuoti išlaidą, kuri skirta tai pačiai ekonominei veiklai vykdyti ir tam pačiam produktui gaminti ir (arba) paslaugai teikti; 185.3.4. kelios tos pačios kategorijos tinkamos finansuoti išlaidos keičiamos į vieną tos pačios kategorijos tinkamą finansuoti išlaidą, skirtą numatytoms funkcijoms, kurios yra tarp anksčiau patvirtintų tinkamų finansuoti išlaidų,

atlikti; 185.3.5. viena tinkama finansuoti išlaida keičiama į kitas tos pačios kategorijos tinkamas finansuoti išlaidas, kurios skirtos tai pačiai ekonominei veiklai vykdyti ir tam pačiam produktui gaminti ir (arba) paslaugai teikti.

Pagal Administravimo taisyklių 186 punktą, NMA, gavusi motyvuotą paramos gavėjo prašymą pakeisti projektą ir (arba) paramos sutartį, įvertina prašymo aplinkybes ir priima sprendimą dėl paramos gavėjo prašymo. Priimdama sprendimą dėl paramos gavėjo prašymo keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, NMA atsižvelgia į tas aplinkybes, kurių paramos gavėjas negalėjo numatyti teikdamas paramos paraišką, ir aplinkybes, nepriklausančias nuo paramos gavėjo, ir įvertina, ar bus pasiekti projekto tikslai ir suplanuoti priežiūros rodikliai (išskyrus atvejus, kai investicijos sutampa su priežiūros rodikliais). Jeigu keičiamos projekto tinkamos finansuoti išlaidos, NMA įvertina, ar šie keitimai yra tinkami pagal Taisyklių 185.3 papunktį, ar kiekviena planuojama išlaida yra pagrįsta (vertinamas kiekvienos planuojamos išlaidos būtinumas ir jos kainos dydžio pagrįstumas), taip pat, ar nedidėja paramos sutartyje arba paramos paraiškoje nurodyta paramos suma pagal atitinkamą tinkamų finansuoti išlaidų kategoriją (paramos suma pagal tinkamų finansuoti išlaidų kategorijas gali būti keičiama tik persikirstant paramos lėšas tarp atskirų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijų, kaip tai numatyta Taisyklių 185.7 papunktyje). Projekto ir (arba) paramos sutarties keitimai, dėl kurių būtų nepasiekti projekto tikslai ir rodikliai, taip pat kurie panaikina atitiktį tinkamumo gauti paramą sąlygoms ir reikalavimams, atrankos kriterijams (kai tokie taikomi), įsipareigojimams, yra neleidžiami (Administravimo taisyklių 187 punktas).

Pagal Sankcijų metodikos 10 punktą išimtinėmis aplinkybėmis laikomos toliau išvardytos aplinkybės, jei pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris įrodo, jog dėl jų buvimo negalėjo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų: 10.1. pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio nedarbingumas; 10.2. privalomoji karo tarnyba, kai paramos gavėjas yra fizinis asmuo arba kai fizinis asmuo yra vienintelis paramos gavėjo juridinio asmens akcininkas (ar jam prilygintas asmuo) ir vadovas; 10.3. gaisras (tuo atveju, kai pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris tinkamai laikosi gaisrinės saugos reikalavimų), meteorologiniai reiškiniai, turėję didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui; 10.4. epizootinės ligos, augalų ligos; 10.5. kompetentingų institucijų funkcijų netinkamas vykdymas, t. y. teisės aktuose nustatytų funkcijų nevykdymas laiku ar kito pobūdžio netinkama veika; 10.6. embargas; 10.7. pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui yra pritaikyta sankcija pagal su plotais susijusių Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonę ir (arba) sankcija už su tiesioginėmis išmokomis susijusių įsipareigojimų nevykdymą ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymą; 10.8. tiekėjų ir (arba) rangovų bankrotas, tiekėjų ir (arba) rangovų sutartinių įsipareigojimų nevykdymas, kai pateikiami įrodymai, kad pasirenkant tiekėjus ir (arba) rangovus jie buvo patikimi kontrahentai; 10.9. nuosavybės perėmimas visuomenės poreikiams; 10.10. nepaprastoji padėtis; 10.11. ekstremalios situacijos paskelbimas; 10.12. paskelbtas karantinas; 10.13. kitos aplinkybės (nepriklausiusios nuo pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio valios), turėjusios didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui (apie šiame papunktyje nurodytų aplinkybių taikymą Agentūra iki kiekvieno mėnesio 10 d. teikia informaciją Žemės ūkio ministerijai). 10.3 ir 10.13 papunkčiuose minimas didelis poveikis įsipareigojimų vykdymui suprantamas kaip poveikis, dėl kurio tinkamas įsipareigojimų vykdymas tapo neįmanomas. Ar išimtinės aplinkybės turėjo didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui, vertina Agentūra, vertindama dokumentus, nurodytus 11 punkte, t. y. išimtinių aplinkybių buvimas turi būti pagrindžiamas medicininėmis pažymomis, finansiniais dokumentais, veterinarinėmis pažymomis, kitomis kompetentingų institucijų išduotomis pažymomis ar kitais lygiaverčiais dokumentais. Taigi, iš aptarto teisinio reguliavimo matyti, jog gali būti pratęsiamas projekto įgyvendinimo laikotarpis, jei yra tam tikros sąlygos. Pirma, įsipareigojimų nevykdymas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių. Antra, tokios išimtinės aplinkybės nurodytos Sankcijų taikymo metodikoje, arba įsipareigojimų nevykdymą sąlygojo aplinkybės (nepriklausiusios nuo pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio valios), turėjusios didelį poveikį (poveikis, dėl kurio tinkamas įsipareigojimų vykdymas tapo neįmanomas) įsipareigojimų vykdymui. Trečia, išimtinių aplinkybių buvimas turi būti pagrindžiamas tam tikrais dokumentais, įrodymais. Ketvirta, pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris įrodo, jog dėl jų buvimo negalėjo laikytis prisiimtų įsipareigojimų. Visų sąlygų egzistavimas yra pagrindas pratęsti projekto

įgyvendinimo laikotarpį. Pagal aptartą teisinį reguliavimą įrodyti šių sąlygų buvimą tenka pačiam pareiškėjui (paramos gavėjui). Tai reiškia, jog iniciatyva informuoti Agentūrą, teikti įrodymus, tenka pareiškėjui (paramos gavėjui). Agentūrai yra pareiga operatyviai ir objektyviai patikrinti, įvertinti pateiktus įrodymus, juos priimti ar atmesti ir pagrįsti savo sprendimus.

Nagrinėjant nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių atvejus bei nustatant jas grindžiančių dokumentinių įrodymų tinkamumą, vadovaujamas CK 6.212 straipsnio 1 dalimi, kurioje nurodyta, kad „šalis atleidžiama nuo atsakomybės už sutarties neįvykdymą, jeigu ji įrodo, kad sutartis neįvykdyta dėl aplinkybių, kurių ji negalėjo kontroliuoti bei protingai numatyti sutarties sudarymo metu, ir kad negalėjo užkirsti kelio šių aplinkybių ar jų pasekmių atsiradimui; nenugalima jėga (*force majeure*) nelaikoma tai, kad rinkoje nėra reikalingų prievolei vykdyti prekių, sutarties šalis neturi reikiamų finansinių išteklių arba skolininko kontrahentai pažeidžia savo prievoles“, nuostatomis.

Sankcijų metodikos 11 punkte numatyta, kad išimtinių aplinkybių buvimas turi būti pagrindžiamas medicininėmis pažymomis, finansiniais dokumentais, veterinarinėmis pažymomis, kitomis kompetentingų institucijų išduotomis pažymomis ar kitais lygiaverčiais dokumentais.

Pagal Sankcijų metodikos 12 punktą pastebėjus, kad gali būti padarytas pažeidimas, kuris laikomas mažareikšmiu ir kurį galima ištaisyti nedelsiant, sankcijos netaikomos, o pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pareiškiamą žodinę pastabą (žodinė pastaba nurodoma dokumentuose, nurodant pagrindą). Tais atvejais, kai mažareikšmio pažeidimo nedelsiant ištaisyti negalima, pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pateikiamas rašytinis nurodymas pašalinti mažareikšmį pažeidimą ir nustatomas protingas terminas pažeidimui pašalinti, kuris gali būti pratęstas vieną kartą. Jeigu pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris nepašalina mažareikšmio pažeidimo, pakartotinai žodinė pastaba arba rašytinis nurodymas negali būti pateikiamas, o turi būti taikoma atitinkama sankcija.

Europos parlamento ir Tarybos 2013-12-17 reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (toliau - Reglamentas Nr. 1306/2013) 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos tikslais, *force majeure* ir išimtinės aplinkybės gali visų pirma būti pripažįstamos tokiais atvejais kaip: a) paramos gavėjo mirtis; b) ilgalaikis paramos gavėjo profesinis nedarbingumas; c) didelė gaivalinė nelaimė, turinti didelį poveikį valdai; d) gyvuliams skirtų pastatų valdoje sugriuvimas dėl nelaimingo atsitikimo; e) epizootinė arba augalų liga, kuria atitinkamai serga dalis paramos gavėjo gyvulių ar pasėlių arba visi jo gyvuliai ar pasėliai; f) visos valdos arba didelės jos dalies ekspropriacija, jei ta ekspropriacija negalėjo būti numatyta paraiškos pateikimo dieną.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės (5 p.); administracinio sprendimo motyvai (6 p.).

LVAT savo praktikoje yra konstatavęs, kad VAĮ 10 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas; ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, jog jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (pvz., LVAT 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-367-502/2022; ir kt.). Tikrinant viešojo administravimo subjekto sprendimą (bendrine prasme) VAĮ 10 straipsnio aspektu turi būti nustatyta, ar asmuo, kuriam adresuotas aktas, iš esmės galėjo ir turėjo suvokti (suprasti) priimto sprendimo faktinius ir teisinius pagrindus, jo priėmimo motyvus, ar nebuvo atimta galimybė pareiškėjui suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo ribas, o teismui visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą.

Iš aptarto teisinio reglamentavimo bei pateiktų teisės aiškinimo ir taikymo taisyklių matyti, kad VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5, 6 punktais iš esmės yra siekiama užtikrinti, jog asmeniui, dėl kurio yra priimtas atitinkamas individualus administracinis aktas, būtų žinomi šio akto priėmimo teisinis

bei faktinis pagrindai, motyvai, todėl, kai nėra pagrindo atitinkamą individualų administracinį aktą pripažinti visiškai nemotyvuotu, kiekvienu konkrečiu atveju, sprendamas dėl tokio akto atitikties pastarosios įstatymo nuostatos reikalavimams, teismas privalo *ad hoc* (esant konkrečiai situacijai) įvertinti, ar nustatyti turinio (teisinio ir faktinio pagrindimo, motyvacijos) trūkumai yra esminiai, sukliudę šio individualaus administracinio akto adresatams suprasti atitinkamų visuomeninių santykių esmę ir turinį, identifikuoti jų teisių, pareigų bei teisėtų interesų pasikeitimą, šio pasikeitimo pagrindus ir apimtį, tinkamai įgyvendinti šiuo aktu suteiktas teises ar (ir) įvykdyti nustatytas pareigas bei įstatymų nustatyta tvarka efektyviai realizuoti teisę į (galimai) pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą. Toks vertinimas turi būti atliekamas individualaus administracinio akto adresato požiūriu, t. y. būtent to, kuris turi teisę žinoti ir suprasti, dėl kokios priežasties ir kuo remiantis priimtas konkretus sprendimas, be kita ko, atsižvelgiant ir į pastarajam asmeniui žinomas aplinkybes, lėmusias minėtą sprendimą (pvz., LVAT 2011 m. birželio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-556-336/2011).

Kaip matyti iš byloje pateikto pareiškėjo Prašymo, juo pareiškėjas prašė NMA leisti pratęsti investicinio projekto įgyvendinimo terminą iki 2025 m. gruodžio 31 d., numatyti mokėjimo prašymo ir įgyvendinto projekto pabaigos ataskaitą pateikti iki 2026 m. vasario 28 d. bei leisti pakeisti investiciją ir vietoje numatytų 25 vnt. danielių įsigijimo leisti įsigyti 25 vnt. tauriųjų elnių pradinę motininę bandą. Prašymą dalyje dėl projekto įgyvendinimo, mokėjimo prašymo ir įgyvendinto projekto pabaigos ataskaitos pateikimo termino pratęsimo pareiškėjas grindė tuo, kad susidūrė su nenumatytais laikinomis kliūtimis – bendrasavininkas pakeitė savo sprendimą ir nesutiko leisti įrengti aptvarus bendros nuosavybės teisėmis priklausančiuose sklypuose. Pateikė bendrasavininko 2024 m. rugsėjo 20 d. Atsisakymą leisti aptverti žemės sklypus, esančius (duomenys neskelbtini) (duomenys neskelbtini) r., kadastriniai Nr. (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini), bei (duomenys neskelbtini) r., kadastriniai Nr. (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini). Investicijos keitimo inicijavimą pareiškėjas Prašyme motyvavo tuo, kad taurieji elniai yra vizualiai gražesni, jų pardavimo kaina aukštesnė, didesnė jų paklausa. Prašyme, be kita ko, pareiškėjas taip pat nurodė, kad sklypus išvalė, paruošė naudojimui, tačiau po išvalymo neturėjo galimybės jų deklaruoti pasėlių deklaracijoje, grybus augina nuo 2023 metų, tačiau jų plotas per mažas, kad galėtų įtraukti į pasėlių deklaraciją.

Ginčo byloje pareiškėjas nurodo, jog egzistavo Sankcijų taikymo metodikos 10.8 papunktyje numatyta išimtinė aplinkybė – „tiekėjų ir (arba) rangovų bankrotas, tiekėjų ir (arba) rangovų sutartinių įsipareigojimų nevykdymas, kai pateikiami įrodymai, kad pasirenkant tiekėjus ir (arba) rangovus jie buvo patikimi kontrahentai“, kadangi pareiškėjas, kaip nurodo skunde, įgyvendindamas investicinį projektą, susidūrė su nenumatytais laikinomis kliūtimis – bendrasavininkas pakeitė savo sprendimą ir nesutiko leisti įrengti aptvarus bendros nuosavybės teisėmis priklausančiuose sklypuose.

Komisija, įvertinusi minėtas pareiškėjo nurodytas, jo nuomone, išimtines aplinkybes šiame sprendime aukščiau paminėto teisinio reglamentavimo kontekste, neturi pagrindo nesutikti su NMA pozicija, kad pagal Sankcijų taikymo metodikos 10 punktą bendrasavininko sutikimo negavimas konkrečiu atveju nelaikytinas išimtine aplinkybe, numatyta Sankcijų taikymo metodikos 10.8 papunktyje, dėl kurios turėtų būti tenkinamas pareiškėjo prašymas dėl projekto įgyvendinimo, mokėjimo prašymo ir galutinės ataskaitos pateikimo termino pratęsimo bei investicijos keitimo. Kaip pažymėjo atsiliepiame atsakovė, pareiškėjo Paraiškoje buvo numatyta paramos lėšomis kompensuoti tvorą aptverti tik vieną sklypą, kurio unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), kuris nuosavybės teise priklausė pareiškėjui ir giminaičiams (broliai (duomenys neskelbtini) ir pareiškėjo tėčio pusbroliui (duomenys neskelbtini)) ir dėl kurio buvo pasirašytos, iki 2030 m. gruodžio 31 d. sudarytos ir VĮ Registrų centre registruotos Panaudos sutartys, kuriose buvo numatyta, jog panaudos teise perimamoje sklypo dalyje galima bet kokia statyba: leidžiama statyti tvorą, aptvarus, stogines ir kt. infrastruktūrą, reikalingą žemės ūkio veiklai vykdyti (Panaudos sutarčių 3 punktas). Taigi, Komisija pritaria Agentūros pastabai, kad Paraiškos pateikimo metu buvo numatyta aptverti žemės sklypą, kurį Paraiškos pateikimo metu pareiškėjas valdė teisėtais pagrindais (panaudos teise) ir dėl šiame sklype statybų sutikimai buvo duoti pasirašant Panaudos sutartis. Pareiškėjas šiuo atveju nepagrindė, kodėl jis negalėjo pradėti įgyvendinti verslo plano anksčiau, t. y., kaip numatyta Įgyvendinimo taisyklių

17.7. papunktyje – per 9 mėn. nuo 2022 m. spalio 21 d. sprendimo dėl paramos skyrimo priėmimo dienos, tuo labiau, kai verslo plane pirmąją motininę bandą buvo pareiškėjas buvo suplanavęs įsigyti 2023 metais (25 vnt. danielių), o 2024 metais buvo suplanuota parduoti 17 vnt. galvijų. Šiuo atveju, kaip nurodė atsakovė, patikrinus Žemės ūkio duomenų centro duomenis, nustatyta, kad pareiškėjo ūkyje iki šiol nėra registruotų ūkinių gyvūnų, kas laikytina Įgyvendinimo taisyklių 22.2 papunkčio, kuris numato, kad verslo planas laikomas tinkamai įgyvendintu, kai „atliktos (apmokėtos, pristatytos į ūkį, įregistruotos viešuosiuose registruose (jei registracija privaloma)) bei naudojamos verslo plane numatytai veiklai vykdyti visos verslo plane numatytos investicijos, išskyrus atvejus, kai investicijos buvo pakeistos suderinus su Agentūra, pažeidimu.

NMA sprendime, be kita ko, dėl pareiškėjo iniciatyvos didinti gyvulių ganymo plotus nurodė, kad Įgyvendinimo taisyklių 17.2 papunkčiu pareiškėjas įsipareigojo nekeisti verslo plano įgyvendinimo vietos, nesuderinus su Agentūra, nekeisti veiklos pobūdžio, tikslų ar įgyvendinimo sąlygų nuo sprendimo skirti paramą priėmimo iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos, o gyvulių ganymo bei laikymo vietas leidžiama keisti apie tai informavus Agentūrą, jei teisėtai pagrįdais pradedami valdyti žemės sklypai ar statiniai, kurie nebuvo valdomi paramos paraiškos pateikimo metu, ir pirkimo–pardavimo, nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi nekilnojamuoju turtu sutartis įregistruota VĮ Registrų centre. Šiuo atveju, kaip pažymėjo atsakovė, NMA apie pareiškėjo numatytus keitimus nebuvo savalaikiai iš anksto informuota, dėl papildomų naujų sklypų pareiškėjas Agentūrai nepateikė panaudos sutarčių, neįregistravo jų VĮ Registrų centre.

Kaip nurodyta aukščiau, Įgyvendinimo taisyklių 17.7 papunkčiu pareiškėjas įsipareigojo pradėti įgyvendinti verslo planą per 9 mėn. nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos ir apie pradėtą įgyvendinti verslo planą raštu informuoti Agentūrą. Įgyvendinimo taisyklių 17.8 papunkčiu pareiškėjas įsipareigojo ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo sprendimo skirti paramą priėmimo pateikti paraišką tiesioginėms išmokoms gauti. Nagrinėjamu ginčo atveju, kaip nustatyta byloje, pareiškėjas nepateikė Agentūrai pranešimo apie verslo plano įgyvendinimo pradžią, kaip ir nepateikė nei vienos paraiškos tiesioginėms išmokoms gauti.

Taigi, kaip Komisijos posėdžio metu pastebėjo NMA atstovė, pareiškėjo Prašymo atveju nebuvo pagrindo priimti sprendimą pratęsti investicinio projekto įgyvendinimo, mokėjimo prašymo ir įgyvendinto projekto pabaigos ataskaitos pateikimo terminą bei leisti pakeisti investiciją, kadangi pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad apskritai laiku būtų pradėjęs faktiškai įgyvendinti verslo planą.

Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad pareiškėjas projektą vykdė ne taip, kaip buvo planavęs ir įsipareigojęs Paraiškoje ir verslo plane. Šioje byloje minėti teisės aktai jokiais atvejais nesuteikia pareiškėjams teisės savarankiškai spręsti dėl veiklos pobūdžio, tikslų ar įgyvendinimo sąlygų pakeitimo. Tai gali būti keičiama tik esant NMA sutikimui. Jokių objektyvių ir nuo pareiškėjo valios nepriklausančių aplinkybių, kurios pateisintų NMA neinformavimą apie sunkumus įgyvendinant projektą, pareiškėjas nenurodė.

Komisijos vertinimu, pareiškėjas turėjo elgtis sąžiningai, rūpestingai, atidžiai ir atsakingai, laikytis teisės aktuose įtvirtintų nuostatų, rūpintis tinkamu laiko planavimu ir užtikrinti, kad verslo planas būtų vykdomas, mokėjimo prašymas ir projekto ataskaita būtų pateikti laiku, laikytis Įgyvendinimo taisyklėse nustatytų sąlygų ir terminų, tačiau jis šios pareigos nevykdė.

Pareiškėjas NMA nepateikė jokių oficialių dokumentų, pagrindžiančių išimtinių aplinkybių buvimą (Sankcijų metodikos 10, 11 punktai), o jo nurodomos aplinkybės dėl sklypų, kurie net nebuvo nurodyti Paraiškoje, bendrasavininko nesutikimo leisti aptverti sklypus tvora, nepatenka ir į Reglamento Nr. 1306/2013 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą nenugalimos jėgos (*force majeure*) ir išimtinių aplinkybių sąrašą (Sankcijų metodikos 10 punktas). Sankcijų metodikos 12 punkte įtvirtinta mažareikšmio pažeidimo sąvoka taip pat negali būti taikoma pareiškėjo atveju, kadangi turi egzistuoti galimybė mažareikšmį pažeidimą pašalinti. Kadangi pareiškėjas neįrodė, jog verslo planas nepradėtas įgyvendinti, mokėjimo prašymas nebuvo pateiktas laiku dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ar išimtinių aplinkybių arba kitų nuo jo nepriklausančių aplinkybių, laikytina, kad pareiškėjas nesilaikė Įgyvendinimo taisyklėmis prisiimtų įsipareigojimų, pažeidė verslo plano savalaikio įgyvendinimo terminus, todėl, Komisijos vertinimu, atsakovė teisėtai ir pagrįstai pareiškėjo Prašymą atmetė.

Komisija, be kita ko, pastebi, kad NMA sprendimas nėra nuoseklus, nenurodytos konkrečiai teisės normos, kurių pagrindų laikė pareiškėjo Prašymą nepagrįstu ir dėl to atmestinu, sprendime trūksta aiškaus išdėstymo, tačiau šis sprendimo turinio trūkumas nedaro NMA sprendimo neteisėtu ir dėl to naikintinu iš esmės.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad NMA įvertino visas reikšmingas faktines aplinkybes ir kartu galiojančio teisinio reglamentavimo santykį, tai yra, ar gali pareiškėjo Prašymas būti tenkinamas egzistuojant tokioms faktinėms aplinkybėms ir esant tokiam galiojančiam teisiniui reguliavimui. Komisijos nuomone, NMA įvertino susiklosčiusią faktinę situaciją ir pateikė pareiškėjui teisės aktais bei faktinėmis priežastimis, neleidžiančiomis tenkinti pareiškėjo Prašymo, pagrįstą atsakymą, todėl naikinti NMA sprendimą ir atitinkamai ŽŪM sprendimą pareiškėjo skunde nurodytais motyvais nėra pagrindo.

Komisija, vertindama visus įrodymus bei byloje ginčijamo NMA sprendimo turinį, sutinka su ŽŪM sprendime padaryta išvada, kad Agentūra pagrįstai konstatavo, jog pareiškėjas neįrodė, kad verslo planas nebuvo pradėtas įgyvendinti laiku dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ir (ar) išimtinių aplinkybių, dėl kurių būtų galima pratęsti terminą įgyvendinimo laikotarpiui ir/ar tenkinti pareiškėjo išvestinį reikalavimą dėl investicijų keitimo, ir konstatuoja, kad NMA sprendimas yra teisėtas, pagrįstas, argumentuotas, atitinkantis VAI 10 straipsnio 5 dalies 5, 6 punktų reikalavimus, todėl jo panaikinti nėra teisinio pagrindo.

Apibendrindama šiame sprendime aptartas bylos faktines ir teises aplinkybes, Komisija daro išvadą, kad NMA sprendimas ir atitinkamai ŽŪM sprendimas yra pagrįsti ir teisėti, o vien tai, kad pareiškėjas nesutinka su ginčijamą sprendimą priėmusios Agentūros atliktu pareiškėjo veiksmų vertinimu, teisės normų aiškinimu ir taikymu, nėra pagrindas tokį sprendimą laikyti neatitinkančiu VAI reikalavimų ar naikinti jį pareiškėjo nurodytais motyvais (LVAT 2016 m. sausio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-46-502/2016).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo „Asmuo X“ skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos narės

Danutė Kulikauskienė

Raminta Ramanauskienė